

Informacja dla emerytów i rencistów osiągających dodatkowe przychody

I. Podstawa prawna:

1. ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 708);
2. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 z późn. zm.);
3. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie rozliczenia rocznego i miesięcznego wypłaconych kwot emerytur lub rent inwalidzkich oraz sposobu ich zmniejszania (Dz. U. z 2005r.Nr 13, poz. 106 z późn. zm.);
4. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz. U. Nr 58, poz. 290 z późn. zm.).

II. Obowiązki emeryta lub rencisty oraz zatrudniającego go pracodawcy:

Okoliczność osiągania przychodu w trakcie pobierania świadczenia emerytalno-rentowego nakłada na osobę podejmującą działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego obowiązek niezwłocznego poinformowania organu emerytalnego :

- o fakcie podjęcia takiej działalności i wysokości osiąganego przychodu;

(druk do pobrania)

- o wysokości osiągniętego przychodu po zakończeniu roku kalendarzowego, do końca marca roku następnego (na podstawie zawiadomień organ emerytalny dokonuje rozliczeń rocznego lub na wniosek osoby uprawnionej miesięcznego, wypłaconych w poprzednim roku kalendarzowym kwot emerytur i rent);

Obowiązek ten spoczywa na każdej osobie podejmującej działalność, bez względu na wysokość osiąganego przychodu.

III. Pojęcie przychodu

Za przychód, powodujący zmniejszenie wysokości emerytury lub renty uważa się przychód w rozumieniu ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

Są to przychody uzyskiwane z tytułu:

- pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy;
- pracy wykonywanej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli wykonywanie tych umów podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego – współpracy z osobą wykonującą takie umowy;
- działalności wykonywanej za granicą;
- pracy wykonywanej na podstawie umowy o pracę nakładczą;
- służby w: Wojsku Polskim, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Biurze Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Służbie Więziennej, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Celnej, z zastrzeżeniem¹⁾;
- pozarolniczej działalności, wykonywane, której podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego - współpracy z osobą wykonującą taką działalność

- z tytułu której, jest opłacana składka na ubezpieczenie emerytalno-rentowe

- z tytułu której, nie jest opłacana składka na ubezpieczenie emerytalno-rentowe

- członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych, pracy wykonywanej w tych spółdzielniach i wytwarzania na ich rzecz produktów rolnych;
- wykonywania odpłatnie pracy, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- wykonywania mandatu posła lub senatora;
- pobierania stypendium sportowego;
- pobierania wynagrodzenia na stanowisku sędziego-prokuratora albo uposażenia w stanie spoczynku sędziego-prokuratora przeniesionego w taki stan w trybie art. 71 § 3 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych;
- działalności wykonywanej osobiście przez osoby należące do składu rad nadzorczych, wynagradzanych z tytułu pełnienia tej funkcji²⁾.

Dla emerytów i rencistów prowadzących pozarolniczą działalność oraz osób z nimi współpracujących, przychód stanowi podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych. Podstawę wymiaru składek stanowi dla tej grupy osób zadeklarowana kwota, nie niższa niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w Dzienniku Urzędowym RP „Monitor Polski” do końca poprzedniego roku kalendarzowego. Składka obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku. Jeżeli składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe są dobrowolnie opłacane, jako przychód uznaje się faktyczną podstawę wymiaru składek.

Dla osób prowadzących po raz pierwszy pozarolniczą działalność przepisy przewidują preferencyjne zasady opłacania składek na ubezpieczenia społeczne określając, że podstawę składek w okresie pierwszych 24 miesięcy od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia*.

Do kwoty przychodu dolicza się kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, wypłacanego na podstawie przepisów Kodeksu pracy oraz kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku i dodatku wyrównawczego.

* z zastrzeżeniem – osoba ta musi spełniać dodatkowe warunki, o których mowa w art. 18a ustawy z dnia 13 października 1998 r. *o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 z późn. zm.)

Przepisy dotyczące zmniejszania świadczeń stosuje się również do osób wyłączonych z obowiązku ubezpieczenia społecznego z tytułu ustalonego prawa do emerytury i renty lub wykonujących działalność nie podlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z uwagi na podleganie temu obowiązkowi z innego tytułu.

Przychody nie objęte obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, a tym samym nie uwzględniane przy ustalaniu przychodu wpływającego na zawieszenie lub zmniejszenie świadczeń, to np. przychody osiągnięte z tytułu:

- wykonywania umowy o dzieło zawartej z osobą niebędącą jednocześnie pracodawcą emeryta lub rencisty,
- wykonywania pracy na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo współpracy z osobą wykonującą takie umowy, przez ucznia gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej, szkoły ponadpodstawowej lub studenta - do ukończenia 26 roku życia,
- darowizny,
- zapomogi,
- działalności artystycznej lub twórczej.

III. Zasady zmniejszania emerytur lub rent:

- 1) Nie powoduje zmniejszenia emerytur i rent osiągnięcie przychodu w wysokości nie przekraczającej 70% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, ogłoszonej przez Prezesa GUS za poprzedni kwartał kalendarzowy.
- 2) Osiągnięcie przychodu w wysokości przekraczającej 70% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, nie więcej niż 130% tej kwoty, powoduje zmniejszenie wysokości emerytury lub renty o kwotę tego przekroczenia nie większą niż od odpowiedniej kwoty maksymalnego zmniejszenia (pouczenie w każdej decyzji emerytalno-rentowej), w przypadku emerytury i renty inwalidzkiej – o kwotę nie większą od kwoty stanowiącej 25% wysokości pobieranego świadczenia.
- 3) Osiągnięcie przychodu przekraczającego 130% kwoty przeciętnego wynagrodzenia powoduje :
 - zmniejszenie emerytury lub renty inwalidzkiej o 25% jej wysokości,

- zawieszenie wypłaty renty rodzinnej (części renty rodzinnej, w przypadku renty rodzinnej, przysługującej więcej niż jednej osobie).

W art. 104 ust. 8 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określone zostały kwoty maksymalnego zmniejszenia świadczeń, które stosownie do art. 104 ust. 9 podlegają podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w kolejnych terminach waloryzacji.

Art. 41 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji wyłącza stosowanie przepisów dotyczących zmniejszania świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów do tych emerytów, których emerytura stanowi 75% podstawy jej wymiaru, bez uwzględnienia podwyższenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą, oraz do tych rencistów, którym wypłacana jest rentę inwalidzka z tytułu inwalidztwa powstałego wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą lub wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami bądź warunkami służby z tytułu, których przysługują świadczenia odszkodowawcze.

W stosunku do małżonka pobierającego rentę rodzinną po zmarłym funkcjonariuszu, którego śmierć pozostaje w związku ze służbą i jest następstwem czynu karalnego nie stosuje się przepisów dotyczących zawieszania lub zmniejszania tego świadczenia z tytułu osiągnięcia dodatkowego przychodu.

Do dnia 31.12.2012 r., w odniesieniu do osoby, pobierającej rentę rodzinną Służby Więziennej, która osiągnęła dodatkowe przychody z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i która miała jednocześnie ustalone prawo do emerytury oraz ukończyła wiek wynoszący 60 lat (kobieta) lub 65 lat (mężczyzna), renta rodzinna nie podlegała zawieszeniu ani zmniejszeniu.

Poczynając **od 1 stycznia 2013 r.** osobie pobierającej rentę rodzinną Służby Więziennej, osiągającej dodatkowe przychody z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, nie należy zmniejszać ani zawieszać tej renty, jeżeli osoba ta ma ustalone prawo do emerytury (np. z systemu powszechnego) i **osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b lub w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.**

IV. Rozliczenie z Biurem Emerytalnym Służby Więziennej z tytułu osiągnięcia dodatkowego przychodu po zakończeniu roku kalendarzowego:

Po zakończeniu każdego roku kalendarzowego – do końca marca roku następnego – świadczeniobiorca osiągający przychód z działalności objętej obowiązkowo ubezpieczeniem społecznym zobowiązany jest nadesłać do Biura zaświadczenie o łącznej kwocie przychodu osiągniętego w poprzednim roku kalendarzowym lub w poszczególnych jego miesiącach (zaświadczenie uwzględniające miesięczne kwoty przychodu osiągniętego przez emeryta lub rencistę w poprzednim roku kalendarzowym traktowane jest jako wniosek o dokonanie miesięcznego rozliczenia świadczeń).

Jeżeli świadczeniobiorca w 2015 roku prowadził pozarolniczą działalność i dobrowolnie opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, składa oświadczenie o łącznej kwocie przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składek, a w przypadku nieopłacania składek – o kwocie, jaką zadeklarowałby, gdyby opłacał składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, jednak nie niższą niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek.

Aktualne kwoty dotyczące dodatkowych przychodów podane są na stronie internetowej Biura Emerytalnego SW – www.sw.gov.pl

¹⁾ zgodnie z art. 40a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...), prawo do emerytury ulega zawieszeniu w razie ponownego przyjęcia emeryta do służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Biurze Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Służbie Więziennej, Państwowej Straży Pożarnej albo powołania emeryta do zawodowej służby wojskowej;

²⁾ dotyczy przychodów uzyskanych począwszy od dnia 1 stycznia 2015 r.